

Úvod: Pandemie v makroregionech světa

Marek Hrubec

Filosofický ústav Akademie věd ČR, CZ

V tomto tematickém čísle časopisu se zaměřujeme na aktuální relevantní téma pandemie. Přesněji zkoumáme makroregiony v tomto infikovaném světě. Číslo časopisu tvoří devět článků, které se na koronavirovou pandemii nezaměřují z lékařského hlediska, ale z perspektivy toho, jak pandemie komplikuje život společnosti a politiky. Sledujeme především vládní opatření ve významných makroregionech a reakce na ně ve společnosti z perspektivy interdisciplinárních globálních studií, především na pomezí sociální a politické filosofie, sociologie a politologie.

Konkrétně první článek nabízí zastřešující výklad tématu a ukazuje, jak se pandemie stala zdrojem politických a sociálních konfliktů i kooperace ve světě. Poté jsou jednotlivé články věnovány jednotlivým makroregionům: Číně, angloamerickému světu, Jižní Americe, Rusku, islámskému světu, Africe a Indii. Jak je zřejmé, všechny tyto makroregiony jsou významnými ekonomickými a politickými celky s rozsáhlými teritorii a početnou populací, některé z nich jsou přitom národními státy, případně i dlouhodobými civilizacemi. Jedním článkem nezapomínáme ani na naše místní prostředí v evropských souvislostech. Výčet zkoumaných oblastí a zemí pochopitelně nemůže být na vymezeném prostoru vyčerpávající, nicméně snad může být pozváním k dlouhodobějšímu, celkovějšímu a hlubšímu pohledu na téma současné pandemie, než jak je obvykle pozorována roztržitým hlediskem mnoha každodenních zpráv v masmédiích.

Všechny články jsou dopsány v jeden čas, konkrétně k začátku května 2020.¹ Příprava série článků k vydání se kryje se 75. výročím Dne vítězství, tj. výročím konce druhé světové války v Evropě. Boj s pandemií koronaviru je občas popisován právě jako válka, válka s virem. Přestože je to pouze metafora, existují určité podobnosti, jež se v různých zemích ukazují ve výjimečném či nouzovém stavu. Dopsání textů k uvedenému datu

¹ Děkujeme Literárním novinám, že jsme v nich nejprve mohli uveřejnit své první krátké verze článků, abychom jimi oslovili širokou veřejnost (online 17. – 19. 4. 2020; tisk 29. 4. 2020). Poté jsme je rozpracovali do formy značně obsáhlejších článků s pomocí nejen publicistické, ale také odborné literatury a nabízíme je zde nyní čtenářům. Zůstávají svěbytnými esey této doby. Hlavní data pocházejí z celosvětově respektované databáze www.worldometers.info/coronavirus/.

je však akcidentální. Podstatné zde je, že všichni autoři dopsali články najednou, aby si čtenář mohl vzhledem k jednomu času vytvořit srovnávací představu o vývoji koronavirové pandemie po více než čtyřech měsících společenských a politických reakcí ve světě. Snažili jsme se omezit množství detailů a rozsah, abychom dali prostor především možnosti globální komparace.

Doufáme, že se nám podařilo alespoň částečně ukázat, do jaké míry současná pandemie mění svět a jaké jsou matné vyhlídky do budoucna. Je však zřejmé, že v této chvíli se ještě nemůžeme pokusit pojmut celek, neboť jsme teprve přibližně někde po vrcholu koronavirové vlny ve většině zemí střední Evropy a v různých jejích fázích (časnějších nebo pozdějších) v dalších makroregionech světa. Nevíme ani zatím, kdy a zda přijdou nějaké významné vlny další. Nicméně předpokládáme, že hlavní přístupy, které jsme analyzovali, patrně zůstanou, i když se budou transformovat a doplňovat o další opatření. Snad se nám podařilo naznačit a částečně zachytit nejistý členitý terén, který pandemie vytváří v prostoru od existenciálních a existenčních otřesů až po strategické politické globální interakce. Závěry bude možné psát nejdříve po odeznění pandemie.

Autory článků jsou členové Centra globálních studií Filosofického ústavu Akademie věd ČR a jejich externí spolupracovníci. Série článků byla napsána v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální perspektivy“, Strategie AV21.

Jazykovou redakci textov přílohy čísla urobila PhDr. Magda Králová.